

Rød Kortstilk.

Synonymer. Kongelig Kortstilk, Koniglicher Kurzstiel, Court-pendu rouge, Court-pendu plat.

Historie. Sorten er meget gammel. E. A. Bunyard siger, at deri muligvis går helt tilbage til Romertiden og i hvert Fald var kendt i det 16. årh. Her i Landet er Sorten sikkert også gammelkendt. I den håndskrevne og svært læselige »Hånd-Protocol over Frugttræ-Sorterne, som befindes i den Kongelige Frugttræ-Planteskole her ved Odense 1795« benævnes en Sort Corpen d'rouge; det er vel sandsynligt, at det er Court-pendu rouge. I Haveselskabets Fortegnelse fra 1840 finder vi opført Court-pendu plat. J. A. Bentzien omtaler Sorten i sin i 1861 udkomne »Håndbog for Frugttrædyrkere«; han kalder den Court-pendu royal eller Kongelig Kortstilk og gør bl. a. opmærksom på dens meget sene Blomstring. I »Den danske Frugthave« beskrives den som Kongelig Kortstilk efter et Træ i Gl. Køgegårds Have, i 1859 modtaget fra Planteskoleejer H. Behrens ved Travemünde. I 1873 fandtes Sorten i Det jyske Haveselskabs Have i århus. — Omkring 1920 stod der et Par pragtfulde Træer af Sorten ved »Den gamle By« i århus. På Frugtudstillingen i København i 1875 var der 26 Prøver af Court pendu. H. C. Bredsted har i »Håndbog i dansk Pomologi« 1893 beskrevet Sorten under Navnet Rød Kortstilk. Når dette Navn også er benyttet her, skønt Sorten nu alm. kaldes for Kongelig Kortstilk, er Grunden den, at der findes en anden Kortstilk: Grå Kortstilk eller Court-pendu gris, der i Henhold til André Leroy i »Dictionnaire de pomologie«, Paris 1873, er beskrevet allerede i 1423. W. Lauche har i »Deutsche Pomologie« fra 1882 og 1883 farvelagte Afbildninger af begge Sorter. Grå Kortstilk, der sandsynligvis også findes her i Landet, har Frugter helt uden rød Dækfarve. På Alm. dansk Gartnerforenings Sortsliste af 1888 anbefales Kongelig Kortstilk til Plantning i større Frugthaver i Jyllands mindre heldigt stillede Egne og ligeså som anvendelig på bedrestillede Egne. Ved Frugtsortsundersøgelserne 1918—22 blev der i århus Distrikt noteret om 9 Træer af Sorten, plantet i 4 Haver. Nogen. Stor Udbredelse har Rød Kortstilk aldrig fået her i Landet. I nyere Tid prøvet men atter opgivet som Plantagesort. Synes at være dyrket i Holland.

Træet.

I Planteskolen er Sorten let at formere, den giver sunde og kraftige, men ikke meget store Træer.

Grundstamme. Vildstamme passer antageligt bedst til denne noget langsomtvoksende Sort. Den vokser dog også udmærket på Gul Doucin, hvorimod Rød Doucin (Type V) har vist sig mindre god.

Beskrivelse af Træet. Træet danner en tætbygget, rund Krone af Middelstørrelse. årsskuddene er korte og ret tynde samt stærkt gråfildede. Barken er brun og kun forsynet med få Barkporer. Bladene, der er meget tætsiddende, er ovale til ægformede og tilspidsede; de er udpræget rendeformede, hvorved den karakteristiske, gråfildede Underside bliver meget synlig. Oversiden er mørkegrøn og glinsende. I Randen er Bladene ret regelmæssigt og fint takkede. Bladstilkene er korte og kraftige, noget opadrettet, meget håret og ved Basis lidt rød. Akselbladene er meget små og smalle. Frugtknopperne, der sidder på korte Sporer, er små, fildede og sent udviklede. Blomstringen indtræffer meget sent på Sæsonen. R. K. regnes for at blomstre sidst af de her i Landet dyrkede Æblesorter og er derfor ikke meget udsat for at skades af Nattefrost. Blomsterknopperne er smukt rosenrøde, medens de kønne, kortstilkede Blomster er små og hvide. Kromosomtallet er 34. Flere Medarbejdere formoder — med Henvisning til den meget sene Blomstring — at Sorten befrugter sig selv.

Dyrkningsforhold. Gamle Vildstammetræer af Sorten kan fylde en Plads på 8x8 m, medens Dværgtræer kan nøjes med ca. 5x5 m. Træet er meget hårdført og kan blive gammelt. På Bornholm findes Træer på 60—70 år i god Udvikling. Af Hensyn til, at Frugten modner sent og skal have god Farve for at være en Salgsvarer, bør Dyrkningen fortrinsvis finde Sted i Landets gode Egne. Frugterne sidder godt fast, så Læ er af den Grund ikke særlig påkrævet. Sorten trives bedst på varm Jord; på kold Bund er den ikke altid tilfredsstillende. En af Sortens Dyrkere anbefaler som Gødning Staldgødning hvert 5. år og så ellers Kunstgødning, en anden anfører, at der ikke må gødes for meget til unge Træer, da Frugten så let får Priksyge. Ældre, frugtbare Træer må have megen Næring, for at Frugten kan få passende Størrelse. Beskæringen kan indskrænkes til Formning og senere Udtynding, da Sorten ikke giver lange årsskud. Ønskes hurtigt Frugt af Sorten, kan Indpodning i andre Sorter anbefales; den er let at pode med, »af 1400 Podninger mislykkedes kun een, og Podningerne voksede godt til. Ikke een af dem blæste af, uagtet der ikke var anvendt Opbinding«. Frugtbarheden er for Dværgtræer tidligt indtrædende. Om Sortens Gennemsnitsudbytte er Meningerne noget delte, men Frugtbarheden kan karakteriseres som tilfredsstillende og årlig. Da Frugten er tilbøjelig til at blive lille, må der i gode år udtyndes, eller Træerne må ved Beskæring tyndes, så en overdådig Blomstring undgås. Forbærer Træerne sig, kommer de let til at stå tomme hvert andet år.

Forhold overfor Sygdomme og Skadedyr. Rød Kortstilk er en sund og trivelig Sort. Har på meget leret Jord vist lidt Tilbøjelighed til Kræft; Skurv er også noteret. Træ og Frugt kan dog uden Vanskelighed holdes sunde, så meget mere som Sorten tåler de gængse Sprøjtninger meget godt. Der er kun noteret lidt Sprøjteskade.

5-årigt Dværgtræ, 2 m højt og 2 m bredt.

Frugten.

Størrelsen. Lille. 4,5—5,5 cm høj og 6 cm bred.

Formen. Æblet er fladrundt. Bugen sidder under Midten, og herfra aftager Frugten lige meget mod Bæger- og Stilkenden. Tværsnittet rundt. Er et pænt, regelmæssigt Æble af karakteristisk Form.

Farven. Den stærkt græsgrønne Grundfarve bliver under Frugtens Opbevaring gulgrøn til gul. Nogle Frugter har kun Spor af Dækfarve. Denne er til at begynde med brunrød, senere bliver den brunlig orangerød. Nogle Frugter har denne Farve, hvori ses svage Striber af mørkere rødt, udbredt over det meste af Frugten, medens andre kun har den som Kind på Solsiden. Huden er glat, fedtet og glinsende. De små, på Solsiden gullige Hudpunkter ses ikke meget.

Bægeret er lille og lukket. Bægerbladene er ret lange og spidse. Bæger-hulen er flad og meget bred; den er omgivet af små Folder og Ribber af ulige Størrelse, hvorved Bægerpartiet ofte bliver lidt skævt. Bægerrøret er en kort og bred Kegel med midtstillede Støvtråde. Griflerne, der kun er sammenvoksede på et lille Stykke, er meget fildede og tykke forneden.

Stilken er oftest kort, ca. 1 cm lang, og tyk, men den kan også være indtil 2 cm lang og tynd. Den sidder i en dyb og regelmæssig eller en mere flad og så med Kødsvulst forsynet Grube. Mange Frugter har en gråliggrøn, stråleformet Rust i Stilkgruben.

Kødet er grønligt og har grønne årer, det er fast og tæt samt saftigt og af en sødlig, meget aromatisk og

fyldig Smag, der minder noget om Smagen hos Ribston. Lugten er stærk.

Kærnehuset er bredt løgformet. Kamrene er små og helt fyldt ud med de mørke- til sortebrune, brede, smukt tilspidsede, velnærede Kærner.

Modningstid. Frugten plukkes sent, ikke før omkring Midten af Oktober. Æblet kan godt tåle nogen Frost; dets Brugssæson er Månederne Januar til Juni. Frugten er let at opbevare i ventilerede Rum, men den vil rynke, hvis den ligger i for tør Luft. Lagring i Kølerum er forsøgt med Held.

Anvendelse. Rød Kortstilk er et godt, men lidt hårdt Spiseæble af fin krydret Smag. Som Forårsæble kan det kvalitetsmæssigt let konkurrere med de Sorter, som sædvanligt er fremme på den Tid af året. En god Kender af Sorten angiver, at Frugten er særdeles god til Æblegrød og Kompot, medens andre sætter dens Værdi i Køkkenet lavere.

Handelsværdien. Æblet er kun lidt kendt, og da det ikke lokker stærkt ved sit Udseende, bliver Handelsværdien ikke særlig stor. Det kunde dog sikkert indarbejdes, for »hvem, der kender det, holder af det«. Frugten er let at sortere og pakke; tåler godt Standardpakning.

Dyrkningsværdi.

Skal vi forsyne os selv med Æbler i Forårstiden — og det må være Målet — så er der meget, der taler for også at plante Rød Kortstilk. Sorten er kendt, og man ved, at den med Held kan dyrkes. Kvaliteten er der intet i Vejen med, derimod kniber det noget med Størrelsen og Farven. I gode år er Frugterne dog kønt rødfarvede, og for et Spiseæble af god Kvalitet spiller Størrelsen ikke Hovedrollen. Der synes at være Grund til at forsøge Sorten videre i Erhvervsfrugtavl i Landets gode Egne. Dyrket som Dværgtræ på lav Stamme kan den være meget tilfredsstillende, selv om den hvad Rentabiliteten angår ikke helt kan konkurrere med Belle de Boskoop og lign. Sorter. Det er da heller ikke alle Kendere af Sorten, der anbefaler den til Erhvervsdyrkning, hvorfor R. K. indtil videre bør betragtes som en Prøvesort.

Rød Kortstilk. 27-årigt Vildstammetræ hos Planteskoleejer A. Piper, Lyngby, 7 m højt og .7 m bredt.